

V sredo in saboto

izhaja in velja:

Za celo leto	6 for. 20 kr.
" pol leta	3 " 30 "
" četert leta	1 " 70 "
" mesec	— " 60 "
Po pošti:	
Za celo leto	7 for. 50 kr.
" pol leta	3 " 80 "
" četert leta	2 " — "
" mesec	— " 70 "

SLOVENE C.

„Živi, živi duh slovenski, bodi živ na veke!“

Nar. posem.

Oznanila.

Za navadno dvestopno versto se plačuje: 5 kr., ktera se enkrat 8 kr., ktera se dvakrat, 10 kr., ktera se trikrat natiskuje; večje pismenke plačujejo po prostoru.

Za vsak list mora biti kolek (štempelj) za 30 kr.

Rokopisi se ne vračajo.

3.

V Celovcu v sredo 14. februarja 1866.

Tečaj II.

Slovenci! to tudi nam velja!

I.

„Narodni list“ v Zadru je prinašal več sestavkov, ki se tičejo današnjih narodnih zadev. V prvem dokazuje, da je jezik „slovinski“ v Dalmaciji prvo, kar se mora zahtevati od vlade, da ga povsod vpelje, kjer mu gre po pravici mesto. Ker to tudi nas Slovence zadeva, samo da imamo tu venas Nemce pred seboj, mislimo svojim bravcem vstreči, če jim tu v slov. prestavi podamo in na serce polagamo, kar on o tej zadevi misli. Piše pa tako le:

„Ako nas je večni Bog vstvaril, da z ljudmi živimo in občujemo, treba nam je v ta namen najprvo ljudstva. Nikomur se ne bode smešno zdelo, da smo mi tako delež zašli in da na nek način sami sebe zad postavljamo, kakor da bi rekli, da še ljudje nismo! Bog bodi zahvaljen, to pa smo in se tudi zavedamo, da smo ljudje, da smo Slovinci; *) ali kakor bi se terta zastoj zvala terta, ko bi ne donasala dobrega sadu: tako se je tudi Slovincem v Dalmaciji skozi več stoletij godilo, da se jim je ljudstvo izrodilo ali popačilo. Ljudje se po jeziku poznajo, po jeziku med seboj običijo, po jeziku se učé in podučujejo, — brez jezika ne bi bili ljudje; zategadelj tedaj vpijemo željni svojega ljudstva najprvo po svojem jeziku. Ako smo mi Slovinci ljudje; ako nam je takšnim biti; ako se nočemo v kaj drugega spremeniti ali kako drugače poginiti, treba nam je jezika slovinskega.

To so preudarjali, tako so to razlagali naši rodoljubi, kedar so vsi složno po časnikih in na zborih zahtevali, naj se našemu narodu njegov jezik poverne v javnem življenju. — Čemú bi nam bili učenci in nauki, če bi jih ne razumeli? Kakšna bi bila sodba, če bi ne razumeli niti tožnika, niti zatoženega, niti prič niti zagovornika?

*) Dalmatinski Slovani se imenujejo od nekdanj „Slovinci“ in svoj jezik „slovinski jezik.“ Vredn.

Besednik.

Vzajemni pravopis.

Mnogokrat in veliko se je pisalo in govorilo, naj in kako se spremeni pisava v občno slovansko. Povdarjale so se dobrote in dobički, ki bi nam Slovanom sploh izvirali iz tega. Gotovo tega ne dvomi noben domoljub, marveč rad priznava to neogibno potrebo, ktero tirja sam natorni tek. Pa kakor lepa in vabilna je ta ideja, tako težki so poti, isto vresničiti. Kaj pomaga lepo idejo javiti in priporočati, če ne vemo, kako naj postane meso in kri! In to se do sedaj res še ni prav praktično pokazalo. Razni pisatelji in zagovorniki te prenapredbe so menda le namerjali, s to vzajemno-slovansko mislijo nas sprijazniti, da bi se nam prikupila, da bi jo sprejeli. Pa po naših mislih tega ni ravno tako treba; kajti gotovo vsak pravi Slovan dobro čuti potrebo vzajemne pisave, vzajemnega jezika, ki bi nam bil dušna vez, ki bi nas drugoga k drugemu bližal in bi naše slovstvo, zdaj

Čemú bi bili zbori in posvetovanja, ako ne bi smeli ljudje svojo besedo povzdigniti? — To vse je bilo dobro preudarjeno v visokem cesarjevem svetovavstvu, kedar je Njih. Veličanstvo se odločilo, z oktobersko diplomom oklicati vse narode pred postavo enake. V tem obstoji narodna ravnopravnost, da se na državne stroške vsakemu narodu po postavi enako vredí učilišče, sodnija, zbor in državna uprava v njegovem jeziku. Od tod izhaja, da, ko so naši rodoljubi zahtevali in kedar zahtevajo svoj jezik, ne samo po naravi, ampak tudi po pravici in postavi, zahtevajo ono, kar jim po pravici gre in česar jim nikdo odreči ne sme.

Bi li mogoče, bi li koristno bilo, naenkrat zadovoljiti naravnemu in postavnemu zahtevanju, da se namreč narodu poverne njegov jezik? — To vprašanje je zavzemalo protivnike in prijatelje narodne: protivnike, da zaradi koristi nikjer ne dovolijo mesta narodnemu jeziku; prijatelje pa, da skušajo, kolikor je mogoče, namah narodni potrebi zadovoljiti, in tako pripraviti pot postavne ravnopravnosti. Ni nam pa tukaj z nova pobijati protivnike, ampak mi le v misel hočemo vzeti, kako zmerno da so narodni možje postopali v tem poslu.

Stari zakoni zahtevajo, da znajo sodniki in sodnijski uradniki popolnoma slovinski jezik; ako so tudi zdaj ti zakoni ob veljavo svojo prišli, začno naj se spet izvrševati in sicer z mladimi in novimi uradniki.

Ni mogoče, da bi ljudske šole ljudstvu koristile, ako se ne podučnje v njih v njegovem, v ljudstvenem jeziku, a zakon veli učiteljem, da naj ljudstvo v njegovem jeziku podučujejo; učé naj torej učitelji, ktere ljudstvo redi in plačuje, deca v ljudskih šolah v ljudskem jeziku.

Je li pravično, da more pri kakem narodu doseči vsako čast, vsako dostojanstvo človek, ki ne zna narodnega jezika, narodni sinovi pa da ne smejo nadjati se niti časti niti dostojanstva, ako se ne naučé tujega

majhino in še borno, združil z literaturami naših bratov na severju, naj jugu in vshodu, tako, da bi Slovani imeli ogromno slovstvo, kakor ga nima noben narod na svetu. To pripoznava in želi gotovo vsak pravi rodoljub.

Ali kako to učiniti? To je drugo prašanje in gotovo ne najlože, kajti nasprotnih zaprek je več kakor preveč.

Po naših mislih je ta ideja še precej prezgodnja za izpeljavo, vsaj še ne smemo misliti, da bi se dala sploh vresničiti. K večjemu jo znajo učenjaki sprejeti, — prosto ljudstvo pa nikakor ne. Kaj bi mi borni kmet neki rekel, ko bi mu pokazal rusko-gradjansko azbuko in mu djal: „Glejte oče, tako bomo zanaprej pisali, take knjige bomo čitali.“ Ne dvomim, da bi kmet, naj si bo Gorenec ali Dolenec, Štajerec, Korošec ali Primorec, ali kak drug Slovenec, debelo gledaje s glavo odmajal in znabiti rekel: „Čudno, kako se svet suče in spreminja! Ko sem jaz v šolo hodil, imeli smo vso drugo pisavo. Moj sin ima spet drugo tako, da ko maj morem brati in zdaj nam hočete še tretjo položiti, v kateri še čerk ne poznam. Čemu to?“

jezika? — Da bi se to odpravilo, potreba je, da se učé tudi viši nauki v narodnem jeziku, ali vsaj, da so učitelji na viših učiliščih zmožni narodnega jezika.

Za zdaj hočemo zadovoljni biti s tem, da se nam te naše skromne in zmerne narodne želje in zahteve izpolnijo; samo le še hočemo spomniti, da, kar se jezika tiče, zahtevanja naša niso nikdar dalje merila. Ali jih neki moremo v še ože meje stisniti?

— Pozivamo torej vsakega nepristranskega, pozivamo iste svoje nasprotnike, naj rečejo, je li mogoče manj zahtevati, in ne odreči se temu ljudstvu, h kteremu po previdnosti božji spadamo? Ako hočemo ljudje biti in ostati; ako nočemo, da se izrodi in poptuji narod naš, tedaj ne smemo ni za trenotek, ni za dlako odjenjati od teh treh naravnih in postavnih zahtevanj za naš jezik.

Nadjamo se, da bodo možje, ki jim je izročena vlada naše dežele, gledali na to, da se zadovolji narodnej želji in potrebi; nadjamo se, da bodo sprevideli, da je to, kar zahtevamo, ne samo pravično, ampak tudi mogoče in da njihovo vladovanje ne bo ostajalo pri samih obljubah, ampak da si bodo na vso moč prizadevali, da se v djanju izvrši to, kar se nikakor zanikati ne more in ne sme.“

Avstrijsko cesarstvo.

Kar zdaj Ogrje, vse avstrijske narode in vlado samo najbolj zanima, to je adresin načrt ogrskega zbora, ki bode, kakor se mu že od več strani prerokuje, najbrže tudi za adresno obveljal. Je pa ta načrt kaj obširna razprava vsega tega, kar ogrski zbor zahteva, in obstoji iz 48 točk in menda več ko 800 vrstic, — pisan sicer v lojalni, bolj prijazni in svobodni besedi, a vendar tako, da se pri tej priči dobro ve, kaj Ogrje hočejo, kaj pa ne; samo to ni kaj jasno in določno povedano, kaj in koliko da so volje skupni državi prepustiti. Da pa čitatelji sami vedó

Težko mu boš dopovedal, kakšno korist bi za Slovane bil vzajemni pravopis. Vsako ljudstvo je že po naravi le počasno in se terdno derži starih navad; — naše ljudstvo pa je prepolno starokopitnežev, ne poprime se rado novega, če se mu tudi primerno in dobro zdi, vendar ne zaupa rado, kakor nam kažejo vsakdanje skušnje. „Kranjska špraha“ ima še veliko veliko spoštovancev; naš čisti, gladki jezik še veliko nasprotnikov. Mnogo jih je še, ki nam očitajo, da naš jezik mešamo s tujimi besedami, da je že skoraj čisto hervaški itd. Kako bi bilo tedaj mogoče, da bi se jim tako bistvena prenapredba prikupila?

Naš narod se je še premalo zavedel, premalo še čisla samega sebe, ne razumi še prav svojega poklica in svojih pravic. Dokazov žalostnih imamo v vsakdanjem življenju več, kakor si jih voščimo. Nemškutarija se je preveč razšopirila in pregloboko korenine zasadila. Dokler se še po slovenskih krajih slovenskih šol bojé in le bolj nemških želijo; dokler slovenski volivci svojim nemškutarskim poslancem za njih neslovansko politiko — če je to res politika! — pravo dajejo in jim namesto nezaupnic zaup-

soditi, kaj in kako, naznanjamo jim tu ob kratkem in po vrsti vse glavne točke, ki jih ta načrt stavi. So pa te le: 1.) Pragmatična sankcija je pravna podlaga za državno-pravno in administrativno samostojnost Ogrske; 2.) pripoznajo se skupne zadeve in za njih obravnavanje izdelava se poseben predlog; 3.) oktobrska diploma in februarini patent sta brez veljave in se zavrzeta; 4.) po razumljenju se zgodi le na podlagi ogrskih postav l. 48; 5.) 48letne postavbe se pregledajo in po sedanjih okoliščinah prenamejo; 6.) ustanovi se samostojno odgovorno ogrsko ministerstvo; 7.) prosi se, naj se cesar kot ogrski kralj krona; 8.) nekako mimogrede se obljubi narodnostna postava, s čemur pa gotovo ne bodo nemadarski narodi utolaženi, še manj pa razveseljeni, ker se nič gotovega ne obeta; 9.) da se materialno stanje izboljša, delalo se bode skupno z drugimi neogrskimi deželami; 10.) izreka se voljnost, obravnavati z Hrvati kot „narodom“; 11.) obžaluje se, da v prestolnem govoru Dalmacija ni nič omenjena; 12.) zastraž sklepov zagrebskega zbora l. 1861 se bode o svojem času obravnavalo; 13.) zahvaljuje se za unijo z Erdeljskim; 14.) Reka se neposredno združi z Ogrsko; 15.) prosi se pomilostitve ali amnestije; 16.) municije se spet napravijo, v vseh rečeh je pravna doslednost; in 17.) če se vse to ne zgodi, ne bo tako zelo potrebnega dušnega pokoja. — To vse je v tem načrtu zajeto. Kakor vsak lahko koj vidi, ni kar si bodi, — je veliko veliko, prav za prav vse in pa naenkrat. Zdaj pa je le vprašanje, kaj bo vlada k temu rekla. Kakor je že iz njenih listov zaznati, ni jej to kaj po volji in ne misli dovoliti ministerstva in še marsikaj drugega ne. Kaj pa potlej? — Ker ni to še poslednja beseda, in niso niti Ogri niti vlada za seboj ladij požgali, bodo morebiti obravnave težavne in dolge; ali ker se mora slednjič nekaj zgoditi, da pridemo v kak red, bo se tudi najberže zgodilo, — kako in kaj, to pa zdaj sam Bog ve. Le to nam je zdaj jasno, da so Ogri zares dualistično pot nastopili. Kakor pravijo, bila sta tudi zavolj tega Belcredi in Mensdorff v Pešto poklicana. Bo naj pa, kar hoče — mi Slovani stojimo za federalizem!

Vlada misli tudi v večih mestih, kakor na Dunaju, v Pragi itd. policijo zmanjšati in več zadev srenjam izročiti.

Več dež. zborov se te dni konča, le češki in gališki bota neki še zborovala do srede meseca marca.

Cesar in cesarica ostaneta menda še kakih 10 dni v Budimu.

Dežele notranje-avstrijske.

Iz Celovca. (Poduk za slov. župane; — pustne veselice; vodja

glavne šole; dež. zbor.) Poduka za slovenske župane je neobhodno potreba. Čakamo in čakamo, pa ničesar ne dočakamo od nobene strani. Dalje čakati ne smemo in ne moremo, — zato se „Slovenec“ loti tudi tega dela. Poduk za nemške župane spisujem jaz A. E. pod imenom: „Der schlagfertige Bürgermeister“ v kratkih listih dveh prijateljev prav kratko in jasno. Pridobil sem gosp. J. Globočnika, kaplana na Peravi, ki podaja Königsdorferjeve homilije v letošnjem „Slov. Prijatlu“ in obljubil mi je, te liste iz „Draupošte“ predstavljati na slovenski. Meseca aprila t. j. prihodnje četrtletje začne torej „Slovenec“ te liste donášati in našim županom dajati jasen in kratek poduk za njih težavna in imenitna opravila. Ta poduk bode pisan tako po domače, kakor moj politični katekizem, in vsak Slovenec ga bode lahko razumel.

To za zdaj, da slovenski rodoljubi vedó slovenskim županom naznaniti, naj si meseca aprila „Slovenca“ naročé. — Danes je pust pokopan in prav je, da mu je konec, neporednež je norel dosti; spraznil je marsiktero mošnjico, podkopal marsiktero zdravje, zmotil marsiktero glavo in vznemiril marsiktero serce. Veselica je rodila veselico — ena lepši ko druga — sukali so se po sobanah in po ledu, po suhem in po mokrem, po dnevu in po noči, — vozovi so derdrali cele noči in zjutraj, ko drugi ljudje vstajajo in se v cerkev ali na delo spravljajo, vlačili so se plesavci in plesavke še le domu, za to ni bil nobeden den presvet, nobeden den prežalosten. Nekdaj ni bila taka, — nekdanj sta bila vsaj četertek- in saboto- večera sveta in tiha večera. Bomo videli, kam še pridemo: Na pepelnico že spet nekdo vabi na „Sardellenschmaus“. — V nedeljo smo imeli „Korsofahrt“ in ljudi se je zbralo, da se je vse terlo. Vse je bilo tako bogato in drago našemljeno, vse tako židane volje, vse tako radodarno, da bi človek mislil, vse je v denarjih zakopano. Sladkarij se je zmetalo in potancalo na cente in še zvečer je ves veliki novi terg dišal od teh sladkarij! Doma morebiti pa še kruha in soli ni! V Ljubljani so kaj pametno storili, da so te drage norčije opustili; kajti revščina je strašna in že lahkota pristiska! — Na šolskega vodja normalnih šol letijo ostre pišice od vseh strani. Deželni zbor je debele in terde govoril od naše pripravnice. Zatorej se botaprihodnje šolsko leto postavila za solske pripravnike dva posebna učitelja, — za letos se bodo pa predmeti med učitelje glavne šole razdelili. Pri tej priložnosti povprašamo: G. Benisch je bil za vodja glavne šole le začasno postavljen pod tem pogojem, naj se vsaj v treh letih slovenski nauči! Minula so tri leta, g. B. je že tudi poterjen za stalnega

vodja. Kje in pri kom je naredil preskušnjo iz slovenskega jezika? Ali se tako spopnejo ministerski dekreti? Ali se to ne pravi, Slovence za nos voditi? — Dež. zbor se ni končal pustno saboto, kakor je „Slovenec“ naznanil, g. poslancu Čabušnik-u se to ni zljubilo, zatorej dežela še plača kakih 3–400 gld. goldinarjev. G. Čabušnik-u se letos ne mudi domu na Dunaj, saj ni več državnega zbora, veselje v Celovcu pa je dosti.

Od štajarske meje 10. febr. (Nov ukaz c. kr. kantonskim gospodskam; nektera priporočila in vprašanje po izglednih bukvah za naše župane.) — xy — Gotovo še poprej, kakor po mojem pismu, zvedel boš, dragi nam „Slovenec!“ veselo novico, ki je po zadnjem ministerskem razglasu došla c. kr. okrajnim gospodskam. Nisem sicer tega razglašati niti še sam čital niti ga od besede dopovedovati slišal. Iz zanesljivega vira pa vendar vem, da je tukajšnjemu c. kr. okrajnemu predstojništvu 9. t. m., toraj zanesljivo tudi drugim c. kr. uradom, došlo povelje, da naj bodo Slovencem pravičniter jim že precej sedaj vsaj navadna povabila in druga bolj lahka opravila dopisujejo slovenski. Tako nekako mi je pravil gospod, ki ga tudi ta razglas zadeva. — Sicer ta trohica ni še vse, česar nam gre po ravnopravnosti; a že iz tega lahko vidimo, da je g. minister grof Belcredi drug mož, kakor je bil nemškoliberalni Šmerling. Ali nismo toraj prav imeli, da smo vsegar stali na njegovi strani? Akoravno pa tudi ta trohica ni še vse, česar nam je želeti, vendar nam to daje upanje, da se bo sčasoma tudi drugod na bolje obrnilo; vemo namreč, da se toliko debelih gorjač, s kterimi so dosihdob po nas udrihali, ne da enkrat na kolenu prelomiti. Naj se toraj nemški liberalci in centralisti v Belcredija zadirajo, kakor hočejo, in naj tudi po svojih časnikih na vse grlo kriče in več, da njegovemu ministerstvu klenka, mi tega ne bomo verjeli, dokler se pravice drži in po potu ravnopravnosti neustrašeno koraka. Ž njim je Bog, ž njim in zanj stojé narodov verna in vdana srca, pripravljena, za pravico žrtovati blago in življenje; kajti „justitia fundamentum regnorum“! — pravica je kraljestvom podlaga. Slava toraj g. grofu Belcrediju!

Upamo da se bodo gg. uradniki tega ukaza zvesto držali, ker ni nič manj svet, kakor so bile Bach — Šmerlingove „geheime Instructionen“. Čas je pa tudi, da ta ukaz gg. uradnike predrami, ako hočejo še zanaprej slovenski kruhec jesti, da se z jezikom slovenskega ljudstva kaj bolj seznanijo, kakor za povrhnje porazumljenje. Slovinc in rečnikov slovenskih se ne manjka; sezite po

nice pošiljajo, zdi se nam ta lepa ideja pre-zgodnja; kajti še manjka narodne zavesti, brez te pa ni nič! Veliko bi se jih te ideje, če bi jo hteli izpeljati, ustrašilo in odpali bi od narodne stranke, h kteri so komaj, znabiti prav bojazljivo, pristopili. Tudi je ljubezen do naših bratov slovanskih med ljudstvom še premalo vkoreninjena, preveč je še sebičnosti, preveč nezaupanja, pregloboko še klije prekleta nesloga slovanska v sercih bratovskih. —

Sicer pa ni dvomiti, da se bodo Slovani združili v en pravopis; ni dvomiti, da bojo sprejeli azbuko rusko-gradjansko, saj to zahteva zakon pameti; ali kdor misli, da se bo to že pojutrenjem zgodilo, je skoraj malo preveč lahke kervi in sanja od zlatih gradov!

Pripravljajmo pa in gladimo pot lepi ideji, da se prej ali poznej more vresničiti. Zbu-jajmo narodno zavest, pribojujmo si prej naše narodne pravice, odpravljajmo pogubivno neslogo, bratimo brate. Dopisujmo si mi, ki ljubimo to idejo, v azbuki rusko-gradjanski, kolikor le moremo in znamo.

Največ pri tej reči bi pa mogle in imele storiti naše šole — od najnižih do najvi-

ših. Preden od te zadeve kaj spregovorim, naj še zaterdim pred celim svetom jasno, zgodovinsko resnico, da smo Slovani naj-zvestejši podložniki in branivci avstrijske države in preslavne habsburške rodovine.

Preljajali smo kri in dajali svoje življenje za oboje, taka bode tudi vprihodnjic. Da to ni resnica, dokazati nam ne more nihče; da pa nas in naših namer tudi sumnjčiti in natolcevati ne more nihče, izgovorili smo jo iz dna svojega serca in iz milijonov serc slovanskih rodoljubov. Zdaj pa že reči smemo, da bi k vzajemnej slovanske pisavi mogle in imele pot pripravljati in ravnati naše šole, niže in više. Že v ljudske šole bi se nčenci lahko učili dveh slovanskih abed — latinske in cirilske, kakor se po Hervaškem tudi godi. Če pa to ne kaže, zakaj bi tega ne storile srednje šole — gimnazijalne in realne. Kdo ne ve, koliko abed se morajo učiti nemški učenci? Kursiv, latinsko, veliko in majhino, kanclaj, fraktur, gotično itd. Zakaj bi se slovenski učenci ne mogli učiti latinice in cirilce? Se ve da vse le počasno in prilično.

Kdo naj bi pa najpervi začel to misel v djan-sko življenje vpeljevati? Samo in edino le

učenjaki naši. Akademija v Zagrebu je perva, kterej pred vsem drugim gre naloga in poklic djansko delati za to nebeško misel in vpeljevati jo v življenje. Za akademijo zagrebsko pride po naših mislih „slovanska beseda“ na Dunaju, ki druži in veže na Dunaju Slovence vseh narečij. Zatorej naravnost povemo, da smo želeli in tudi se nadljali, da bode letopis „slov. besede“, ki je namenjen samo učenjakom slovanskim pa učenjakom celega slovanskega sveta, da bode letopis pisan v občno slovanske abedi in besedi. Kar pa se letos zgodilo ni, naj se zgodi prihodnje leto. Neizrečene zasluge zastraž te reči in nevenljiv venec slovanske slave si nabira „Slovanski Glasnik“, ki je jel letos v vsakem listu donášati berila iz vseh slovanskih narečij! Tako si bode vzajemno — slovanska pisava pridobivala od dne do dne več prijateljev prvič med učenjaki in sčasoma se tudi prikupila prostemu narodu!

F. S. P.

njih! Slovenskih časnikov tudi imamo za potrebo; naročite se nanje in prebirajte jih! Sam bode kriv, kdor zaostane; zato naj gleda, da ga ura ne prehití. Izgovori sedaj ne pomagajo več!

Česar bi bilo pa še razun tega priporočati, je to le: Nikarte gosposke kmetu dopisovati niti po nemških kopitih, niti po do sedaj na svetlo danih pravniki, ker s tem Belcredijevemu razglasu in slovenskemu kmetu ni zadosteno. Pišite priprosto in po domače, pišite v kratkih stavkih, da nam jih v porazumljenje ne bo treba nemški pre-stavljati!!

Pri tej priliki pa tudi župane opominjamo, da naj se vendar enkrat tudi še oni predramijo ter svoja službena opravila in n-znanila, bodi si gosposkam ali srenjam, slovenski sporočajo. Nikarte se sami kovati v verige, katerih vas celo najvišji cesarski in ministerski razglasi oprostujejo!

K sklepu pa mi je še na misel prišlo vprašanje, kaj in kako da se godí z ono knjigo, ki nam jo je v „Novicah“ l. l. nek dopisnik iz Gorice obljubil, in ki ima obsegati iz-gledne vaje, kako slovenski žu-panovati. To naj „Slovenec“ po svetu pozve, in ako je zopet vse pospalo, zbudi naj se on ter loti brez pomude tega važnega in v sedanjí dobi potrebnega dela.

Iz slovenske Bistrice 5. februarja J. V. (Še enkrat zaupnica dežel-nemu zboru in njena osoda pri nas.) Naš deželni zbor hoče po vsej sili ravno iz našega okraja zaupnico dobiti, ker nikakor ne more pretrpeti, da smo se predrznili, ne očitno izreči svoje nezaupanje do naših dveh poslancev, in tako pokazali, da mi nočemo hoditi pota nemškutarskega februarnega pa-tenta in podpirati Šmerlingovih potomcev. Tista zaupnica, ktera je že bila razglašena po naših časnikih, kakor da bi že bila od-dana deželnemu zboru, priromala je še le zdaj v naš okraj, da bi si tudi tukaj poi-skala vsaj nekaj podpore. Pa tu jej je slaba zapela! Naš poštni mojster, sicer rojen Slo-venec, pa svojo politično vednost le iz stare pa nove „Presse“ posrkavši, poslal je hitro pismonosca in pa nekega obče znanega pi-janca z naročilom, da naj skušata podpisov med kmeti dobiti. Obljubil jima je 10 kraj-med za vsak podpis. Lejte si, slovenski kmetje, zdaj ste vendar pozvedeli, kako vi-soko vas cenijo naši nemškutarčki; vsak od vas jim velja 10 kr.! Zdaj pa bomo tudi lahko zračunili, koliko da bo vredna cela zaupnica. Če bo štela 100 podpisov, vredna bo ravno 10 gld., tedaj toliko, kolikor dobita gg. Feyrer in Löschnig skupaj za en dan svojega sedenja v deželnem zboru. Naša dva nabiravca podpisov koj zletita, eden po mestu kmetov iskat, drugi pa na deželo, misleča si, dobro bi bilo, prisluziti si brez truda kak peták. In res, prvi vlovi po krčmah 3 ali 4 kmete, sicer poštene možé. Podpisali so se mu, ker jih je silno prosil in jim povedal, da v tem pismu nič drugega ne stoji, kakor prošnja na deželni zbor, naj se davki ponižajo in pa zavoljo šol, naj se v vsaki fari šola napravi! Ali to ni nesramna goljufija in sleparija, ktera bi morala po postavah kaznovana biti! Da je ta zaupnica ravno nasprotna nezaupnici, tega si še nikdo mislil ni. Tudi drugi postopač je ravno tako sleparil kmete po deželi, pa vse nič ni pomagalo, dasiravvo je celi dan okoli letal, kakor lovski pes; darila za ves trud dobil je samo 50 kr. za pet podpisov, — toliko namreč jih je po velikem priza-devanju dobil! V nekterih krajih se mu je pa skoro slabo godilo. Žugali so mu kmetje, da, če ne bo koj pete odnesel in bo še skušal ljudi slepariti, bodo mu hrbet pomazali z leskovo mastjo. Zdaj pa se je glas raz-nesel, kaj da prav za prav namerjajo s temi podpisi in hudo razkačeni so bili posebno tisti, kteri so se že podpisali. In čujte, kaj se zgodi! V nedeljo po sv. opraviilu sedita dva občinska predstojnika iz bližnje okolice

v neki krčmi. Pride k njima postopač ter ju misli pridobiti, pa naletel je na moža, ki sta koj spoznala, kam pes taco moli! Ko postopač le ne jenja nagovarjati ju, vzame ta zaupnico in podpise, raztrgata vse na drobne kosce, postopača pa hudo okregata, naj se ne prikaže v njunih občinah, sicer mu utegne huda zapeti. Ravno v tem času nagovarjal je pismonosec v drugi krčmi nekatere kmečke posestnike, naj se mu podpišejo. Revček bi si rad zaslužil bil kako desetico, pa mesto desetice je skoro natolčen bil. Eden izmed kmetov vzame polo, da jo podpiše, pa polije jo s črnilom. In tako je konec vzela zaupnica! — Naši kmetje pa so s tem pokazali, da niso taki božji voleki, za ktere jih nemškutarji imajo in da so več vredni, kakor 10 kr.

Razposlal je to zaupnico nek kmečk po-sestnik v Rotweinu blizu Maribora, z ime-nom Wretzl, recte: Breclj, znan slavofag, kakor so vsi odpadniki. Podpisal pa jo je g. Fridrih Brandsteter, veliki posestnik v Rotweinu in potrdil, da se v originalu res tako glasi. Romala je potem v Šent-Lenart. Tam so se neki od strani gosp. okrajnega predstojnika čudne reči godile, o kterih Vam pišem, kakor hitro jih bolj na tanko zvem. Vendar pa so tudi v Šent-Lenartu z vsemi sleparijami dobili le malo podpisov! Dobro bi bilo, naj bi naši poslanci se pre-pričali, koliko da jih je podpisanih in kdo da je podpisal; kajti prav lahko je mogoče, da je nekaj podpisov fingiranih ali izmišljenih!

Iz Pameč 6. februarja 3 (Jojmene slabi časi!) Ker ravno pošiljam plačo nekterih družnikov slavne družbe sv. Mo-hora, naj pristavim temu še nekaj družnih besed. Najprej naj potožim, da je zarad po-manjkanja, ki zdaj po naših krajih tako zelo pritiska, nekaj družnikov odstopilo, ker denarjev nimajo, da bi letnino plačali. Oh, to je žalostno! Radi, kaj radi bi bili še družniki, da bi tako lepe, priročne in podu-čivne knjižice dobivali, ali kaj, ker skorej denarja za sol, za to tako potrebno reč, ne bo! Več ko polovica naše fare že zdaj rabi za kuho in peko živinsko sol! To se bo morebiti nekterim zdelo neverjetno, ali je gola resnica. Da bi tako res ne bilo! Bog nam daj skorej boljših časov doživeti, da bi zamogli naši kmetje razun ščirbe in dav-kov tudi še kak belic za omiko in izobra-ženje potrositi! Srečno!

V Ljubljani 10. februarja. J. Y. (Vod-nikova slovesnost v Šiški in slo-vesna beseda v čitalnici.) Po naključbi zakasnilo se je malo moje sporočilo o praznovanju rojstnega dne prvega našega pesnika. Po več letih bil je zopet spomin Vodnika v rojstni hiši njegovej v Šiški. Praznovali so ga namreč Sokolovci na Svečnice dan in zbralo se je mnogo gos-pode iz Ljubljane, da poslavi spomin pes-nikov. Veselo gibanje je bilo v slovesno okinčanej hiši in vrstile so se deklamacije in pesmi z dotičnimi govori. Ko stopijo med obilo zbrano množico gg. dr. Bleiweis, dr. Toman, dr. Costa in poslanec g. Svetec, sprejeli so jih gromoviti „živio“-in „na-zdravje“-klici in navdušljivi govori sledili so eden za drugim. Celó častitljivi starček g. Zalokar, učenec Vodnikov, prišel je, da praznuje z mladino skupaj spomin svojega učnika. Kmaló so se zbrali zunaj hiše kmečki fantje iz okolice in veselo prepe-vali mične narodne pesmi. Ko je prišel dr. Toman iz hiše, vzdignili so ga po stari slovanski šegi na rame in eden iz-med njih zahvalil se mu je z gladko besedo za ves trud, s kterim zastopa narodne pra-vice in živio je donelo iz ust priprostih sinov Slave. Gotovo lep dokaz, da tudi kmečko ljudstvo okoli Ljubljane se lepo za-veda svoje narodnosti! Kaj bode te pač rekli vi nemškutarčki k temu, kteri vedno trdite in bledite, da narod od vsega nič ne ve ali ve-deti noče?!

Dva dni pozneje praznovala je čitalnica, kakor vsako leto, slovesno Vodnikov spo-

min. Radostno izrečem, da zadnja beseda čitalničina bila je biser vseh besed, kar jih je bilo do zdaj v čitalničinej dvorani. Po-kazalo se je, kako krepko in lepo napre-dujemo na umetniškem polju v vsakterem oziru. Počastila sta to besedo tudi njih ekscelenciji deželni glavar baron Bach z rodbino in baron Schloissnig s svojo soprogo in ostali so po končanej besedi še tako dolgo, da se je odplesal „kolo“. Tu na kratkem ne-kaj o besedi: Po predlogu izvrstno govor-jenem po gospodičini Emi Tomanovi peli so pevci Fleišmanov zbor „Triglav“, pri kterem je posebno jek, ki je odmeval od ravno nasprotne strani, zelo dopadel.

Ljubeznjiva gospodičina Jeni Fröhlichova pokazala se je nam mojstrinja na goslih, in kakor je že s svojo ljubo prikaznijo pridobi-la srca vseh poslušalcev, očarala jih je popolnoma z milo in izvrstno svojo igro. Resnično reči se mora, da je umetnica na tem za žensko sploh veliko težavnišem in-strumentu veliko popolnost dosegla.

Bendljev česki zbor „Svoji k svojim“ je kompozicija, ktera mora navdušiti poslušalca. Posebno lep je srednji stavek, čveterospev in potem zopet celi zbor; nježno in milo glasijo se besede: „Milujmo (ljubimo) se in složimo se“ i. t. d. Gromovito pa zado-nijo kmalo besede: „Ne dajmo se, ne dajmo se!“ in kako navdušiven je konec, to more razsoditi le tisti prav, ki je slišal peti ta zbor tako ognjeno kakor so ga peli čitalničini pevci pod vodstvom mojstra Fabjana. Krona cele besede bila je pa Ipavčeva opereta „Tičnik“, ktera je bila predstavljena tako izvrstno, da je moralo radosti poskakovati srce vsacemu slušalcu. Prav obširno hočem o tem delu poročiti prihodnjič v „Besed-niku“, za danes le toliko, da ploskanja ni bilo ni konca ni kraja in da se je to tele-grafično naznanilo dr. Benj. Ipavcu v Gra-dec. Po besedi je bil sijajen ples in trajal je do zgodnjega jutra.

Blizo Ljubljane 29. jan. — m — (G. Janez Pogorelec umerl; g. Vel-kaverh, Ravberjev beneficijat.) Da-nes popoldne ob 3. uri, ravno ko sem se iz Ljubljane odpravljal, klenkal je mertvaški zvon žalostno pesem obče znanemu in spo-štovanemu g. Janezu Pogorelcu, vpoko-jenemu profesorju na tukajšnji c. kr. gimna-ziji. Ne bom sicer hvalil, česar hvale ni vredno, namreč učenega nekdanjega načerta, kakor iz mnogo ozirov tudi se-danjega nimam vzroka v zvezde kovati. Vendar pa toliko lahko z dobro vestjo re-čem rajnemu v pohvalo, da bil je možak na svojem mestu, zlasti izversten la-tinec. Tudi ni, akoravno že bolj postaren, s čemur se naši starokopitneži radi izgovar-jajo, poduku v domačem jeziku nikdar na-sprotoval, temuč je že tedaj, ko je bila slo-venščina še zanemarijen pankert, z veseljem v drugem latinskem razredu prednašal Vod-nikovo povestnico od kranjske dežele, in nam veliko odrezkov narekoval iz njegovih jedernatih pesmic. Sosebno rad je povdarjal besede:

„Od nekdanj stanuje tukaj moj rod;

Če ve kdo za družga, naj reče: od kod?!”

A dan danes ni čuti, da bi bilo domači povestnici v kakem razredu kaj prostora odločenega. Da, celo ne manjka se jih, ki bi najrajše utajili, ne le, da od nekdanj stanuje tukaj naš rod, temuč, da tega rodu še celo — ni!

Tako se tudi gimnazije spreminjajo, ka-kor se spreminjajo njihovi učitelji. Blagor pa onim narodnjakom, ki teh sprememb niso čakali, ker bi jim sicer lasje po koncu vstajali. Naj torej unkraj vživajo bolje pla-čilo svojega truda, kakor jim ga je svet privoščil!

Naj še „Slovenec“ sporočim, da se po Ljubljani že zopet neki prigodbi vsi od kraja čudijo, in ta je, da je v. č. g. Gašp. Velkaverh, škof. kancelar in častni ka-nonik, postal Ravberjev benefici-jat! Ne, da bi rekli, da ta gospod nima

zaslug, marveč mu še tolicih priznamo, da bi ga bili rajše na kaki viši stopinji videli; a le to nam ne gre v glavo, da te beneficije g. Jeran ni dobil, ker se je že več časa govorilo, da se mu je obetala, naj bi se mu na stare dni težavni njegov stan polajšal, česar si je verli ta naš domorodec s svojo neutrudljivo delavnostjo kot duhoven in vrednik gotovo zaslužil. Nad takimi prigodbami, katerih pa ta nikakor ni perva (želeži je, naj bi bila vsaj zadnja!) moramo le z glavo zmajevati in reči: Na svetu . . . je vse mogoče! Na svetu . . . cvetó le birokratom zlata jabelka: bogate tare in dobre beneficije!

Deželni zbori.

Koroški. V 33. seji je bilo nadalje še posvetovanje zastran pokorjencev, kam naj bi se djal, da bi bilo bolje in bi dežela tolikanj zanje ne plačevala. Dotični odbor je nasvetoval, naj se deželni odbor gledé na postavo od 27. okt. l. 1853 zastran preskerbljevanja pokorjencev zmeni z deželno vlado, ki naj kako poskerbi, da se dež. zalogi ti stroški prihrani. Dr. Rulic podpira ta nasvet, zahteva pa, naj se pokorjenci zaprejo v cenejšo delavnico, kakor je pa ljubljanska, denejo. Graška bi bila za to najpripravnija. Temu pa nasprotujeta Burger in Švab, in dež. namestnik še pristavlja, da to ne gre, ker v Gradcu ni nobene take delavnice za moške pokorjence in je ljubljanska delavnica po vladnem ukazu za to odločena, da sprejema vse moške pokorjence iz Štajerskega, Koroškega in Kranjskega, v Lankovicah pa je samo taka naprava za ženske. Odobri se naposled odborov nasvet z Ruličevim prilogom. — Konečno je bilo še na dnevnem redu odborovo sporočilo zastran davka za žganje. Po novi postavi za žganje so zlasti male žganjarije kaj zelo zadete, zato je odbor predložil, naj se vlada zaprosi, naj kako to reč predrugači, da se tudi male žganjarije, ki jih je po deželi veliko, ohraniti morejo, kar je tudi zbornica z večino glasov poterdila.

Štajerski. V 19. seji je bil najprej pogovor o finančnem sporočilu, naj se 60.000 gld., ki so se namenili za nova zidanja ali prezidovanja, zbrise, ker je zdaj revščina povsod velika, da bi se za take reči denar nabiral. Nekteri pa so na vso moč zagovarjali, da se ta denar potrebuje, ker bo treba telovadnico, norišnico in še marsikaj drugega napraviti, — drugi pa, in med njimi tudi dr. Razlag, povdarjali so v svojih govorih, da to ne gre, ker je revščina prevelika in se denar z večim pridom drugam da obrniti. Naposled pa je vendar obveljal odborov predlog. — Potem je bil predlog zastran uravnave reke Savine na dnevnem redu. Odbor predlaga, naj se dež. odboru naroči, da vse preišče in potem prihodnjemu zboru naznani, kaj in kako. Ko je potem dr. Razlag zboru razložil, kako važna da je ta reka za tamošnje prebivavce, ki dreva in les po njej v spodnje kraje plovijo, bil je odborov nasvet koj sprejet. Občinsko postavo za mesto Maribor, ki je bila poslednja na versti, odobrili so tudi po odborovem nasvetu, dostavivši jej še §§. 42 in 92 štajerskega splošnega občinskega reda, ki zadevata izročena opravila.

Predlog za kmet. šolo je 10. padel. Tako so hotli tisti poslanci, ki tudi pravijo, „da Slovence zastopajo“ (!!).

Hervški. Ta zbor nam ne daje zdaj nič kaj vesele podobe. Vse kaže nekako zmešnjavo, ki je sad — dunajske politike. Le tako se je glasovanje za Račkovo adreso tako čudno končati moglo. Glasovalo jih je namreč zanjo le 78, proti njej 22, 92 jih ni glasovalo, 19 pa jih ni bilo pričujočih. Točka o Dalmaciji se je sprejela, o uniji z Ogersko pa tako spremenila, da bodo posebne deputacije hervškega in ogerskega zbora medsebojne državopravne zadeve obravnavale. — Kdo ve, kaj še bo?

Sleški. Iz tega zbora že od tistih mal, kar se je protest sklenil, ni bilo nič posebnega slišati. Zadnje dni pretečenega meseca pa je bilo vendar nekaj pomenljivih sej. Tako se je posvetovala zbornica od 23—27. jan. večidel o preimenitni zadevi, kako naj bi se napravila kmetijska kreditnica. Nemški in drugi „Verfassungsfreunde“ so pri tej priložnosti javkali in britke solze točili po rajnem „reichsrathu“, češ, da to spada le v njegovo področje. Vendar se je pa po prizadevanju poslancev kmečkih občin predlog posebnemu odboru izročil. — 29. jan. so se menili o prošnji, naj bi se že kmalo postava zastran skladnic izpeljala. Ker je to imenitna zadeva, sklenilo se je, naj se prihodnjim okrajnim zastopstvom izroči 30. jan. so pa sklenili, naj se samoprodaja pijače obustavi, kar se spet „ustavljubni“ stranki ni prav zdelo.

Ptuje dežele.

Bismark hoče po vsaki ceni poslance v kozji rog vgnati in tako vso ustavo ob moč in veljavo djati. Ne ve se pa, kdo se bo poslednji smejal, ker najberže bo tudi na Pruskem pregovor obveljal, ki pravi: „Ministri gredó, — ljudstvo pa ostane!“ Pri takem početju tudi lahko krona sama, kateri Bismark služiti meni, škodo terpi, kar se je že večkrat takim sitnežem primerilo, ki so kakor po vervi plesali in slednjič neusmiljeno na tla telebili. To je vendar veliko nasilstvo, da se bodo zdaj poslanci za besede, ki so jih v zbornici govorili, pred sodbo tirali, kakor je zdaj naj viša sodnija sklenila. Res, da se je tudi na Angleškem kaj tacega primerilo in se je poslancem sila godila, alito so bili kaj žalostni časi, pa je tudi narod kakor en moč za svoje preganjane poslance stal. Tako piše nek zgodovinar poslancu Hamptonu v 16. veku in pravi med drugim to le: Vsa Angleška je stala za Hamptona, ko je pravdo imel, in zagovarjala njegovo pravico. Vsa Angleška je bila tudi z njim vred obsojena. Celi svet je spoznal, da je angleški narod ob vsa prava. To pa je za narod, ki obstoji iz samih moč, zadosti, da vstanejo in svoje pravice branijo ter jim zopet veljavo pridobé. Vsak državlján, bodisi visocega ali nizkega stanú, je tu razodel svoje mnenje, obsojil sodnike in spoznal očitno krepot in moč nedolžno obsojenega Hamptona. Pridvorniki se niso upali zagovarjati svojo gospode in sodniki sami so vse mogoče podedjali, da bi se bili izgovorili, zakaj da tako in ne drugači. — Pruski narod ima zdaj pokazati, kaj in kako, — Bismark pa se bode javljne predrugačil.

Ni temu dolgo, kar so zagrozili, da se je vnel na libanonskih hribih, kjer živé kerščanski Maroniti in neverni Druzi in čez ktere ima oblast paša Daud v Damasku, velik punt. Res je bil ystal, ali že je tudi zadušén, kakor poslednja sporočila povedó, ker je gosposka s svojimi davščinami pri Maronitih odjenjala in tako vzrok nezadovoljnosti odpravila. Pred leti pa so se Maroniti z Druzi dolgo časa pretepali. — Druga sporočila pa pravijo, da punt še razsaja in da je ravnokar turška vlada morala tje precej vojakov poslati.

Papeževa vlada misli kaci 2000 prostovoljcev na Francoskem nabrati in jih namesto francoske posadke za stražo in varstvo na Rimskem imeti. General Goyon se jim bo neki za poveljnika izvolil. Sam večni Bog pa ve, ali bodo zapustili Francozi tudi res Rim ali kaj, ker je Napoleon v prestolnem govoru obljubil, papežu sedanje posestvo ohraniti. Ker mu zdaj Amerikanci nekako žugajo in nagajajo, pa je doma lepo tiho in dober! — Kardinal d'André se je s papežem spravil.

Na mehikanski meji so si nedavno republikanci mesto Bagdad prisvojili. Severni Amerikanci menda komej čakajo, da bi jih

pustili čez veliko reko (rio grande), kjer je poveljnik general Sheridan. Sploh se govori, da se zdaj naenkrat to še ne bo zgodilo, — čez nekaj časa pa vendarle, zlasti če general Grant državne vajete v roke dobi.

Razne novice.

* V Pešti so napravili Srbi krasno besedo, ktere se je tudi nekaj madjarske gospode udeleževalo. Dohodki so se namenili serbskemu narodnemu gledišču v Novem-sadu. Govorilo, pelo in plesalo se je do poznega jutra. Med drugimi je tudi 6 let stara hčerka srbskega rodoljuba in poslanca na ogrskem in hrvaškem zboru, dra Miletića, govorila izvrstno in z občno pohvalo srbsko narodno pesem. Madjarji so napivali na pobratimstvo vseh ogrskih narodov. Da bi ga le tudi kaj hotli v djanju pokazati!

* Slavnoznani narodni skladatelj, g. Juri Fleišman, je dobil na svojo prošnjo 18. jan. t. l. 400 gld. iz tistega državnega zaklada, iz kterega ministerstvo podpira službene avstrijske skladatelje. — To je kaj vesela novica, in gotovo perva, ki nam kaže, da ministerstvo tudi pri nas ceni zasluge o skladnji narodnih pesem.

* V Kamniku na Kranjskem se je ustanovilo pevsko društvo. Že so mu tudi potrjena pravila in je odbor izvoljen, kteremu bode pervosednik g. dr. Gauster. Društvo šteje zdaj 20 pevcev in 40 prijateljev petja, ki plačujejo po 30 kr. na mesec. Obdelovalo bode slovensko in nemške petje.

* Iz Idrije dobi neki (kdaj?) kranjski zbor po neutrudljivem prizadevanju idriskega zastopnika g. Dežmana, ki je že gotovo med tem stokrat svoje pesmi „preklete grablje“ pozabil, in tamošnjega župana neko peticijo ali prošnjo, ki zahteva, naj se ne vpelje slov. jezik v ljudske in srednje šole na Kranjskem. — G. Dežman se, kakor smo že rekli, v vse mogoče reči vtika!

* Deržavno ministerstvo je 800 gld. v ta namen dovoliti blagovolilo, da se napravi dopersnica (Büste) slavnemu koroškemu zgodovinarju Ankershofenu.

* 26. jan. se je v Beligradu god in praznik sv. Sava, ki je pred 629 leti umerl, kaj slovesno obhajal. Slavili so ga najprej v cerkvi, potem pa z imenitno gostbo na knezovem dvoru ali konaku.

* Dunajski vseučilišni dijaki osnovali so posebno „literarno društvo“, da se vadijo v slovenščini ustmeno in pismeno. Še drugo društvo „Pobratimstvo Slavija“ pa ima namen, sprijazniti in družiti mladence vseh slovanskih rodov med seboj. — Tudi v Pešti se je ustanovila družba serbske mladine pod imenom „Preodnica“, ki ima lepi namen, da skupno goji domače slovstvo in se uri v lastnih književnih izdelkih. Živila nam mladina!

* G. France Levstik, slovenski jezikoslovec, dal je ravnokar na svetlo slovensko slovnico v nemškem jeziku!

* G. Juri Jenko, tolmač pri dunajski najvišji sodniji in rojen Kranjec, izvoljen je od frajhamske srenje na Štajerskem za častnega srenjčana.

Loterija.

Terst: 48 33 38 21 52.

Prihodnje srečkanje je 24. februarja 1866.

Dunajska borsa 13. februarja 1866.

5% metalike	62.10
5% nacional	64.95
1860 derž. posoj	81.10
Bankne akcije	745
Kreditne	148.20
London	102.80
Novi zlati	4.90
Srebro	102.10